

TOTUUDEN HENKI

Pekka Ervastian esitelmä 20.5.1923
helluntaisunnuntaina juhlamatineassa Kansallisteatterissa

Vanhat pyhät tarinat ja legendat kertovat, että ihmiskunnan historiassa oli aika kaukaisia aikoja sitten, jolloin ihmiskunta eli paratiisillisessa tilassa. Muinoin oli kulta-aika, jolloin ihmiset seurustelivat jumalten kanssa, jolloin he eivät tienneet mitään pahasta, eivät tunteneet kärsimystä, eivät nähneet kuolemaa. He elivät viattomuuden tilassa, he elivät onnessa ja autuudessa, he elivät totuuden näkemyksessä, he olivat itse jumalia. Mutta he olivat kuin lapsen tilassa: heillä ei ollut järki, inhimillinen äly kehittynyt. Ja sentähden, kertovat myös vanhat tarinat, tuli aika jolloin ihmiskunta lankesi syntiin, jolloin ihmiskunnassa aikoi järjen kehitys, jolloin ihmiskunta alkoi oppia tuntemaan hyvän ja pahan. Kärsimys tuli ihmisten keskeen, tuskat, vaivat ja surut. Kuolema lähestyi. Ihminen ei enää nähnyt totuutta. Hän ei enää seurustellut jumalien kanssa; hän ei enää tunteneet Jumalaa. Ihmiskunta vaipui alas aineeseen.

Ja ihmiskunnan historiassa olemme nyt tulleet sellaiseen pimeään aikaan, jolloin emme enää tiedä, mitä elämä oikeastaan on. Elämä on meille arvoitus, sillä kuolema vaanii aina elämän takana. Kaikista varmintä elämässä on kuolema, ja me ihmiset emme tiedä, mitä kuolema on ja mitä on kuoleman takana; me emme näe silmillämme, mitä tapahtuu silloin, kun ihminen on kuollut. Me emme elä enää ainaisessa onnessa. Päinvastoin, me tunnemme suruja ja tuskia. Kärsimys on tullut meidän läheisimmäksi ystäväksemme, ja me emme totuutta näe silmästä silmään, me emme Jumalaa tunne. On todella kuin me olisimme vajonneet suureen pimeyteen. Tämä aineellinen aistillinen maailma on kuin pimeys, missä me vaellamme. Ja sentähden voimme verrata tilaamme Kalevalan isoon tammeen. On aivankuin tuo iso tammi olisi se aineellinen tila ja pimeys, jossa

me nyt elämme. Se peittää meiltä totuuden auringon. Se peittää meiltä ymmärryksen kuun. Taivaan onni on meiltä salassa – iso tammi on kaiken edessä.

Mutta Kalevalan kertomuksessa, kun ihmiset surivat sitä, että iso tammi peitti heiltä taivaan auringon ja kuun, esiintyy sitten pieni mies, peukalon kokoinen, joka kaatoi tuon ison tammen. Me, jotka nyt samalla tavalla elämme henkisessä pimeydessä, voimme syystä kysyä; missä on se pieni mies; missä on se peukaloinen, joka voisi kaataa tämän meidän henkisen pimeytemme tammen?

On olemassa vanha intialainen legenda, joka liittyy paratiisitaruun. Ihmiset paratiisissa olivat jumalia jollakin tavoin. Heissä oli jotakin julmalallista. Heissä oli jumaluuden kipinä, ja jumalat eivät tätä mielellään katselleet. He tulivat kateellisiksi; he närkästyivät; he sanoivat toisilleen: „Mitä meidän pitää tehdä, ettei ihmiskunta nousisi liian ylpeäksi, ettei ihmiskunta väittäisi olevansa yhtä jumalallinen kuin me, mitä meidän tulee tehdä? – Meidän tulee piilottaa tuo jumalallinen kipinä joka on ihmisessä.”

Mutta minne se on piiloitettava? Siitä jumalat eivät voineet olla yksimielisiä. Joidenkuiden mielestä se oli piiloitettava syvälle maahan. Mutta toiset ajattelivat: piiloitetaan taivaisiin. Kuitenkin he olivat sitä mieltä, että ihminen on sellainen olento, että hän alkaa sitä etsiä. Hän löytää tuon kipinän maan povesta, hän löytää sen myös taivaista. Minne se on kätkevä?

Viisain jumalista oli Brahma. Brahma sanoi: „Antakaa se minulle. Minä osaan kätkeä tuon kipinän.”

Ja hän otti heikon kipinän, heikon liekin käteensä ja sanoi: „Nyt minä sen piiloitan.”

„Minne sinä sen piiloitat?”

„Se on jo piiloitettu”, sanoi Brahma ja avasi kätensä. Ja hento liekki oli kadonnut.

„Minne sinä sen kätkit?”, kysyivät jumalat.

„Minä kätkin sen sellaiseen paikkaan, että ihmiset eivät sitä sieltä etsi.”

„Mikä on se paikka?”

„Se on ihminen itse. Minä kätkin sen häneen itseensä.”

„Mihin kohtaan?”, kysyivät jumalat.

„Se on minun salaisuuteni”, sanoi Brahma.

Ja siis oli jumalallinen kipinä kätkeyty ihmisiin. Ihmisiin oli kätkeyty onnen mahdollisuus, tiedon mahdollisuus, ikuisen elämän mahdollisuus. Ja ihmiset etsivät. Etsivät totuuden kipinää. He etsivät jumalallista elämää; he etsivät totuutta; he etsivät Jumalaa. He rakentavat sivistyksiä. Heidän järkensä kehittyi etsinnässä. He luovat paljon kaunista maan päälle. Ja he kysyvät aina: missä on Jumala, missä on totuus? Mutta totta sanoi Brahma: ihmiset eivät etsi totuutta itsestään, ennenkuin viime tingassa. Me ihmiset etsimme totuutta ulkopuoleltamme. Me lähdemme ulos maailmaan sitä tutkimaan. Me katselemme. Me avaamme silmämme. Me käytämme aistejamme. Me sanomme: missä on Jumala? Missä on totuus? Emme näe mitään, me sanomme.

Ja tosiaankaan emme löydä mitään. Emme mitään löydä, ennenkuin meille selviää, että meidän täytyy etsiä omasta itsestämme. Totuuden pyhä henki, jumalallinen elämä on löydettävissä ainoastaan ihmisestä itsestään. Eikö meillä ole mitään kertomuksia Pyhässä Kirjassa siitä, että ihminen on löytänyt totuuden, että ihminen on osannut kääntää katseensa itseensä ja sieltä löytänyt totuuden pyhän hengen? Onhan meille tunnettu kertomus Uudessa Testamentissa. Onhan meillä kertomus ensimmäisestä kristikunnan helluntaista, helluntai-ihmeestä:

Oli uskovaisia kristityitä koolla. Olivat apostolit, olivat lähimmät opetuslapset. He olivat kaikki Jerusalemissa kokoutuneet yhteen. He istuivat hiljaa huoneessaan, eivät puhuneet. He miettivät, he ajattelivat sitä Mestaria, sitä ihanaa Jeesus Kristusta, joka heidän kanssaan oli elänyt kolme vuotta,

joka heitä oli opettanut, joka sitten oli kuollut ristinkuoleman heidän ja kaikkien ihmisten pahuuden tähden, joka sitten oli kuolemasta ylösnoussut ja joka oli näyttäytynyt heille kuolemansa jälkeen ja joka oli luvannut heille, että olisi heidän luonaan maailman loppuun saakka. Uskovaiset kristityt istuivat siellä Jerusalemin huoneessa hiljaa mietiskellen. Ja äkkiä heistä tuntui, niinkuin olisi myrsky noussut ja niinkuin olisi käynyt suuri tuulispää. Ja heidän sielunsa vapisi, ja heistä tuntui, että huone huojui, että talo tärisi. Ja heidän silmänsä menivät auki, ja he näkivät koko maailman; he näkivät kaikki kansat. He näkivät kaiken surun. He näkivät, kuinka tuo ihana sanoma siitä, että ihmisen piti tulla Isän pojaksi, oli levitettävä yli koko maailman. Ja heistä tuntui heidän siellä istuessaan, niinkuin he olisivat puhuneet kaikille ihmisille. Eri kansakunnista tulivat ihmiset heidän luokseen. He puhuivat aivankuin kielillä. He ymmärsivät kaikkia ihmisiä. Heidän sanomansa oli sellainen, että se ei ollut vieras yhdellekään ihmisielulle, ja sentähden heistä tuntui, että he puhuivat kielillä kaikille ihmisille. He tunsivat sisässään, että tuo suuri, ihmeellinen sanoma, tuo totuuden näkemys, minkä he olivat saaneet, oli levitettävä yli koko ihmiskunnan. He tunsivat sen.

Mutta me, jotka nimitämme itseämme kristityiksi, emme ole yleensä tuota ensimmäistä helluntai-ihmettä ymmärtäneet. Me emme ole nähneet, mitä se todellisuudessa on. Me olemme joko ajatelleet, että se oli sellainen tapahtuma ihmiskunnan historiassa, joka sattui ainoastaan kerran. Me olemme ajatelleet, että se oli erikoinen ihme kristikunnan historiassa, että sellaista ei ennen eikä perästä päin ole tapahtunut. Taikka sitten me olemme, niinkuin monet lahkot meidän kristikunnassamme ovat silloin tällöin ajatelleet, luulleet, että se oli jonkinlainen spiritistinen istunto; että siellä henget vaikuttivat; että nuo ihmiset alkoivat puhua kielillä; että oli jonkinlainen ehkä heränneiden hihhulien kokous tuo ensimmäinen helluntai Jerusalemissa. Me olemme voineet myös ajatella, että koko tuo tapahtuma oli ulkonainen, ja

siis me olemme ajatelleet: se on matkittavissa. Me voimme taas pitää sellaisia kokouksia, saada niin valtavia tunteita liikkeelle, että ihmiset tulevat haltioihinsa ja alkavat profetioida ja puhua kielillä.

Mutta me emme ole todellisuudessa nähneet ja ymmärtäneet, mikä oli tuo helluntai-ihme. Sillä oliko se spiritistinen tapahtuma? Ei. Oliko se sellainen tapahtuma, joka tapahtuu ainoastaan kerran ihmiskunnan historiassa ja joka ei uudistu? Ei. Totuuden henki on yhtä lähellä ihmiskuntaa nyt kuin silloin. Totuuden henki on lähellä jokaista ihmisyksilöä, koska se aivan tuon vanhan tarun mukaan on kätkeyty ihmisen sieluun. Siis tuo, mikä silloin tapahtui, saattaa tapahtua yhä uudelleen, saattaa tapahtua nytkin. Nytkin saattavat ihmiset herätä totuuden näkemiseen niinkuin silloin Jeesus Kristuksen aikana ja varhais-kristinuskon aikana. Vieläkin saattaa uudistua ja tapahtua helluntai-ihme.

Meillä on maailmassa viimeisinä viitenäkymmenenä vuonna vaikuttanut teosofinen liike. Tämä teosofinen liike, jonka alkuunpanija, varsinainen sielu ja henki oli niin paljon parjattu madame Helena Petrovna Blavatsky, on maailmalle huutanut, kaiuttanut koko ajan: „Totuus on olemassa! Jumala on! Ja tieto Jumalasta on olemassa! Ihmiskunta ei ole auttamattomasti heitetty tähän pimeyteen. Iso tammi ei peitä meidän ihmiskuntamme taivasta niin, ettei sitä voisi kaataa. Totuuden tieto on saavutettavissa! Ihminen voi päästä tänään yhtä hyvin kuin 1900 vuotta sitten ja yhtä hyvin kuin 10.000 vuotta sitten totuuden hengen yhteyteen. Ihminen voi nähdä totuuden.” – Totuuden näkeminen ei ole mikään älyn asia. Älyllään ja järjellään ihminen ainoastaan etsii. Hänen täytyykin etsiä. Ei niin, että hänen sielunsa tuskittelee, väänтелеe tuskissaan. Hänen täytyy etsiä niin, että totuus on hänelle elämän ja kuoleman kysymys. Mutta jos hän niin etsii, jos ihminen väsymättömästi kolkuttaa taivaan portille, niin toteutuvat nuo Jeesus Kristuksen sanat: „Etsikää, niin te löydätte, kolkuttakaa, niin teille avataan.”

Tänään on totuuden tieto yhtä lähellä ihmistä kuin ennen. Jos ihminen vain jaksaa, uskaltaa, tahtoo etsiä, hän voi päästä osalliseksi Jumalan näkemisestä, jumalallisesta elämästä, totuuden hengestä. Ja kun ihminen on päässyt totuuden hengen yhteyteen, kun totuuden henki vaikuttaa hänen kanssaan, kun Kristus on hänessä herännyt, kun Kristus on tullut hänessä eläväksi, niinkuin apostoli Paavali sanoo, kun jumalallinen elämä on hänessä puhjennut, silloin hän ymmärtää, mitä tapahtui noille ensimmäisille kristityille helluntaina. Silloin hän näkee ja tietää, mitä hekin näkivät ja tiesivät.

Ja jos me tahtoisimme lyhyesti muutamien piirtein kuvata, mitä tuo ihminen, joka herää totuuden näkemykseen, näkee, mitä hän kokee, mitä hän tietää, sanoisimme: ensinnäkin hän näkee ja tuntee, kuinka hänessä elää nyt elämä, joka nostaa hänet oman itsensä, oman persoonallisuutensa yläpuolelle. Ennen hän oli persoonallinen ihminen maailmassa, jota nimitettiin sillä tai sillä nimellä, joka piti itseään joko oppineena tai oppimattomana, joka oli joko rikas tai köyhä, ylhäinen tai alhainen, suomalainen tai ruotsalainen, venäläinen tai saksalainen, mies taikka nainen. Mutta kun tuo totuuden henki on häntä koskettanut, kun hänen sielunsa on noussut jumalallisen elämän yhteyteen, silloin hän tuntee ja näkee, ettei hän ole köyhä eikä rikas, ylhäinen eikä alhainen, ei sen tai sen maan kansalainen. Hän on sitä kaikkea. Mutta sitä hän on persoonallisessa itsessään. Todellisessa inhimillisessä minässään hän on ainoastaan ihminen. Hän on henkiolento, joka on tullut tähän pimeyden maailmaan. Hän on ihminen. Hän tuntee rakastavansa kaikkia. Tuo ihmeellinen totuuden henki hänen sisässään tekee hänen sydämensä lempeäksi, rakastavaksi, anteeksiantavaksi. Ei hän tee eroa ihmisten välillä. Kaikki ihmiset ovat hänen veljiään. Kaikki ihmiset ovat kärsiviä olentoja, jotka myös osaavat rakastaa ja iloita. Kaikki ihmiset ovat hänelle veljiä, jotka vaeltavat pimeydessä siksi, kunnes valkeuden päivä heille koittaa. Hän rakastaa kaikkia. Tuo ihmeellinen uusi kristuselämä hänen

sisässään, tuo totuuden henki, tuo iankaikkisen elämän näkemys, tekee hänelle rakkauden mahdolliseksi. Hän on veli kaikkien kanssa. Sentähden hänestäkin tuntuu aivankuin noista ensimmäisistä kristityistä helluntaina, että hän ymmärtää kaikkia ihmisiä. Mikään inhimillinen kieli ei ole hänelle vieras. Hän voi puhua kaikille ihmisille. Ja vielä hän tuntee ja näkee olevansa kuolematon henkiolento, joka elää tämän ruumiin kuoleman jälkeen. Hän tuntee ja näkee olevansa näkymätön olento, joka käyttää tätä näkyvää ruumista sitä varten, että hän tässä maailmassa oppisi ja kasvaisi, sitä varten, että hän tässä maailmassa voisi tehdä jotakin: auttaa, rakastaa, samalla itse kasvaen ja oppien. Hän näkee, että kun hän heittää tämän näkyvän fyysillisen ruumiinsa, hän seisoo tuossa elävänä, vapaana, iloisena, onnellisena olentona. – Mikä on ihmisten painajaisena tässä elämässä? Heidän painajaisensa on kuolema. He eivät tiedä, mitä kuolema on. He rakentavat itselleen kummallisia käsityksiä kuolemasta. Se on joku ilkeä viikatemies. Se on joku, joka katkaisee heidän elämänsä langan silloin, kun heidän vielä pitäisi saada elää ja toimia maailmassa. Se on säälimätön julmuri, joka pakoittaa sellaisen ihmisen yhä vielä olemaan ja elämään, jonka elämä hänen mielestään jo saisi loppua, joka ei ole miksikään hyödyksi, joka kärsii vain tuskia tässä. Miksikä hänen pitäisi olla olemassa? Tuo kuolema on julma, me ajattelemme, että se ei tule silloin, kun sen pitäisi tulla. Ja me emme tiedä, mikä on sen takana. Olemattomuus. Ja tämä maailmahan on kuitenkin niin lupaava. Tässä on sentään paljon kaunista. Tässä on taidetta, tässä on uskontoa, tässä on tiedettä, tässä on kulttuuria, tässä on paljon työtä – tämä maailma on ihana. Miksikä me olemme heitetyt tänne muutamaksi vuodeksi kärsimään tai iloitsemaan? Ja kun saamme kiinni jostakin työstä, kun olemme mielestämme päässeet jonkin toiminnan alkuun, niin että me ehkä saatamme olla joksikin hyödyksi maailmassa, niin silloin tulee kuolema, katkaisee kaikki. Kaikki on ainaiseksi mennyt. Kaikki on tyhjää. Mitä varten siis ponnistelemme!

Mitä varten mitään yritämme! Kaikkihan loppuu kuitenkin tyhjiyteen.

Tällä tavalla me puhumme, tällä tavalla me ajattelemme, tällä tavalla me uskomme sentähden, että emme tiedä. Mutta kun totuuden henki on meitä koskettanut, kun jumalallinen elämä on meissä puhjennut, kun me näemme totuuden, silloin tiedämme, silloin saamme kokea, että ihminen on henkiolento, joka astuu ulos tästä näkyvästä ruumiista. Kun ruumis kuolee, niin ihminen elää. Hän elää vapaana, hän elää onnellisena. Kaikki hänen rakkaimpansa ovat hänen ympärillään. Ei hän ole mitään kadottanut kuolemassa. Me vain, jotka jäimme tänne jälkeen, me suremme, me itkemme sillä meidän silmämme eivät näe. Mutta hän, joka on mennyt toiselle puolelle – sen me tiedämme silloin, kun meidän silmämme näkevät – katselee tätä maailmaa. Hän näkee meidän surumme. Hän tahtoi meitä lohduttaa: „Mutta rakas, älä itke! Tässähän minä olen, ja elävämpi minä olen kuin koskaan ennen. Nyt ovat kaikki surut ja huolet poissa, ei mikään minua enää paina. Älä sinä sure, pian sinäkin tulet tänne.”

Totuuden henki ratkaisee meille tämän kuoleman kysymyksen ja asettaa sen ihanaan valoon. Ja totuuden henki paljastaa meille näkymättömän maailman, näyttää meille, ettemme ole jäseniä ainoastaan tällaisessa karkean aineellisessa, fyysillisessä maailmassa, vaan että me olemme jäseniä myöskin henkimaailmassa, johon muutamme silloin, kun kuolemme. Nyt jo olemme sen jäseniä. Ja kun meidän silmämme menevät auki näkemään, niin näemme yhä uusia kauneuksia. Me näemme kauneuksia noissa näkymättömissä maailmoissa, mutta me näemme myös, kuinka noiden näkymättömäin maailmojen kauneus pilkistää näkyviin tuosta näkyvästä maailmasta. Me näemme ihmisessä enemmän kuin ennen. Me näemme, kuinka kaunis hän on. Hänen sielunsa meille paljastuu. Ja ihminen, kuolematon olento, jonka sisälle on kätkeytynä iankaikkisen elämän kipinä, totuuden helmi, pyhä henki, on pohjaltaan hyvä, kaunis. Se on vain tämä aistillinen maailma, joka estää meitä

näkemästä ihmisenkin jumalallista kauneutta. Mutta kun totuuden henki meissä elää, silloin me näemme, mikä ihmeellinen olento ihminen sittenkin on. Hän on itsekkyyden, pimeyden, tietämättömyyden peitossa, mutta sen takana on jumalallinen kipinä. Ja kun me kysymme itseltämme: koska sitten tuo kipinä tulee näkyviin; peittykö se ainiaaksi; jääkö se ainiaaksi salaan; tuleeko se koskaan täydellisesti näkyviin, niin me myöskin saamme nähdä, kun totuuden henki kasvattaa meitä, että ihminen, hänen todellinen henkensä, palaa takaisin tähän maailmaan. Kun hän on ollut kuoleman valtakunnassa aikansa, hän tulee takaisin tänne etsimään uutta kokemusta, taas oppiakseen, taas työtä tehdäkseen. Ja sillä tavalla me ymmärrämme, että ihminen todella kulkee alkuperäistä autuuden tilaa kohti uudestaan. Ihminen on todella jumalallinen olento, jonka tehtävä on, niinkuin kaikissa uskonnoissa sanotaan, tulla täydelliseksi, kasvattaa itsensä täydelliseksi, tehdä työtä niin paljon tämän maan päällä, uhrata täällä niin paljon, rakastaa täällä niin paljon, unohtaa itsensä täällä niin paljon, että hän lopulta tulee täydelliseksi, että jumalallinen elämä täyttää hänet kokonaan, että jumalallinen kipinä herää hänen sisässään, että liekistä tulee kuin suuri palo, että ihminen tulee kuin valomerkiksi, että ihmisestä tulee kuin suuri, iankaikkinen pyhän hengen tuli, joka loistaa kautta ikuisuuksien.

* * *